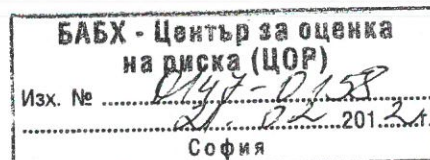

**БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА**

Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
+359 (0) 2 915 98 20, +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ДО
Д-Р/ ЙОРДАН ВОЙНОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО
БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
БУЛ. „ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ“ №15А
1606 СОФИЯ,

КОПИЕ ДО
Д-Р ДАКО ДАКОВ
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ „ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ“

ОТНОСНО: Обобщен анализ на Центъра за оценка на риска (ЦОР) за оценка на риска при внос на фуражи от трети страни на територията на Р. България.

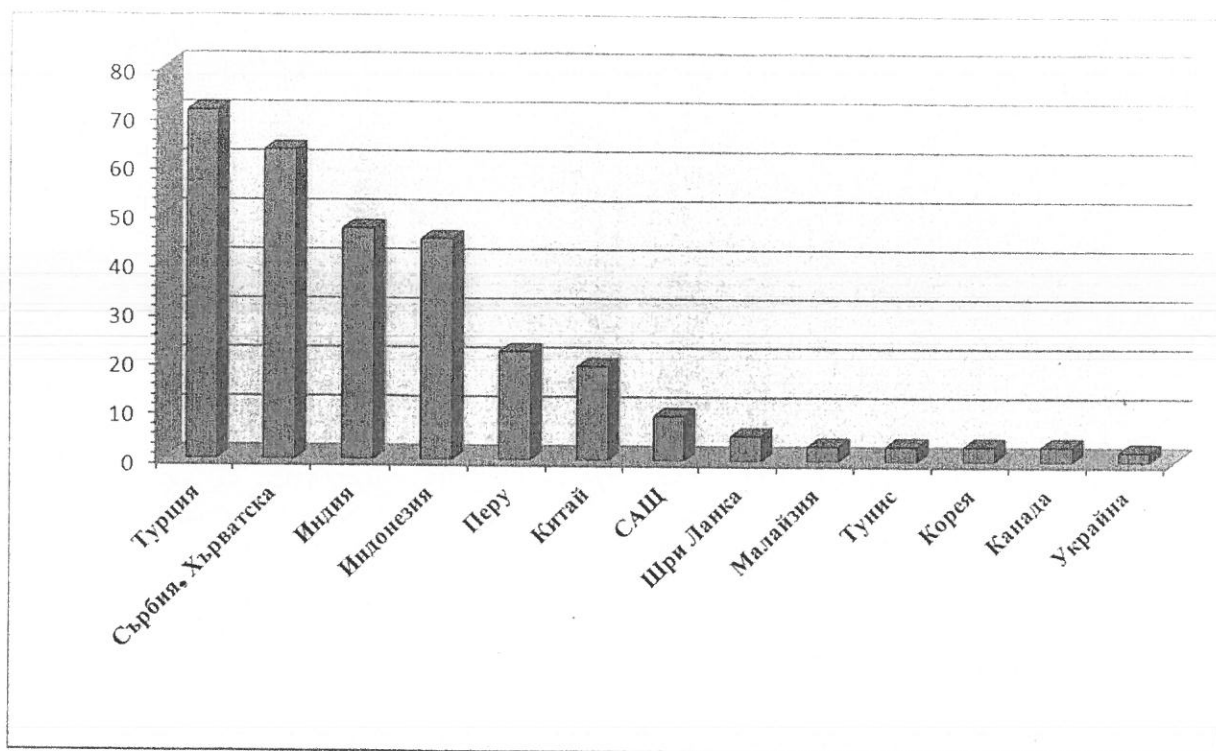
Уважаеми д-р Войнов,

Във връзка с полученото искане от Дирекция „Граничен контрол“ за оценка на риска при вноса на фуражи от трети страни по отношение на вида на фуражите, страните и видовете проби които да се вземат при внос, Ви предоставяме обобщен анализ на възможните рискове при фуражите и фуражните суровини въз основа на наличните сигнали в системата за бързо известяване за храни и фуражи (RASFF) и предоставените данни от Дирекция „Граничен контрол“.

От страна на Дирекция „Граничен контрол“ на Центъра за оценка на риска бяха предоставени следните документи и материали:

1. Актуализирани указания за вземане на проби от фуражи при внасянето им от трети страни – месец юли 2011г.
2. Таблица с обобщените данни за установените несъответствия при вноса на фуражи от трети страни за периода 01.01. - 31.12.2011г.
3. Таблица с обобщените данни за взетите проби от фуражи при внос от трети страни за периода 01.01. - 31.12.2011г.

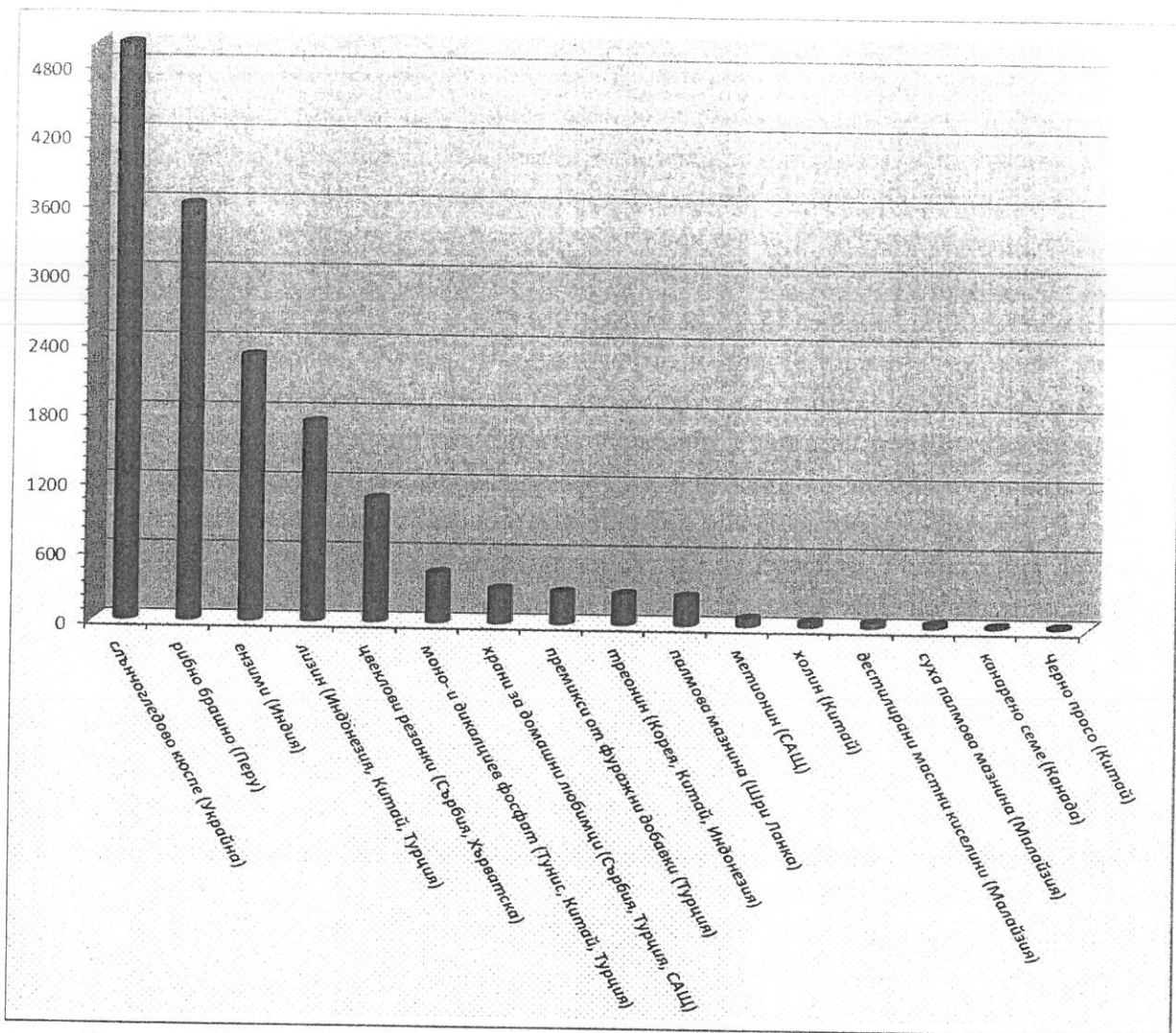
Анализът на предоставената в Центъра за оценка на риска информация води до заключението, че внесените в България за периода 01.01. - 31.12.2011г. фуражи и суровини от трети страни са основно от Турция, Индонезия, Русия, Канада, Бразилия, Перу, Китай, Аржентина, САЩ, Корея, Сърбия, Индия и Малайзия. Разпределението на тези фуражи по количеството на внесените пратки от съответните страни е представено на Фигура 1.

Фигура 1. Разпределение на вноса на фуражи в България по брой на пратките внесени от трети страни за периода 01.01 - 31.12.2011г.

Най-голямо разнообразие по отношение на вида на внесените фуражи се наблюдава при пратките внесени от Турция. В областта на фуражите, прегледът на сигналите постъпили посредством системата за бързо известяване за храни и фуражи (RASFF) дава основание да бъде определен като най-висок риска при фуражите от замърсяване с микотоксини, и по-конкретно замърсяване с афлатоксини. Най-голям брой са докладваните случаи за фуражи с произход от Индия - 118 нарушения за периода 01.01 - 31.12.2011г., като от тях 104 са за микотоксини (афлатоксини). Препоръчително е, този факт да се вземе предвид при изготвянето на плана за вземане на проби от фуражи (по специално в категория фуражни суровини) и да се упражнява по-стриктен контрол при внос на фуражи и фуражни суровини от Индия, и то най-вече с оглед на съдържанието на микотоксини при тях.

За периода 01.01 - 31.12.2011г. най – голямо количество от **фуражните суровини** е внесено в България слънчогледово къспе от Украйна (Фигура 2). От него са анализирани 4 проби за съдържание на афлатоксини, арсен, радионуклиди и *Salmonella* като получените резултати не показват несъответствие с регулаторните норми. За същия период Украйна е била нотифицирана посредством RASFF шест пъти за слънчогледово къспе, от които четири сигнала касаят наличие на мухъл, а два на *Salmonella*. Във тази връзка може да се приеме, че вносът на слънчогледово къспе от Украйна е рисков по отношение на тези два показателя. Съгласно предоставената информация, настоящият план за вземане на проби при внос на фуражи в България дава възможност нарушения от този характер да бъдат своевременно констатирани и да бъдат предприети съответните действия.

Фигура 2. Разпределение на количеството (в тона) на различните видове внесени в България фуражи за периода 01.01 - 31.12.2011г.

Значително количество е и внесеното в България рибно брашно, като най – голям внос у нас се реализира от Перу и Китай. В световен мащаб в пратки с рибно брашно от Перу се установяват случаи на *Salmonella* и *Enterobacteriaceae*. У нас са взети проби за анализ по отношение на тези показатели от внесените количества и не са били констатирани несъответствия. Въз основа на предприетите действия и данните за получени сигнали за нарушения считаме, че има известен риск по отношение на анализираните показатели за тази фуражна суровина, но те биха били своевременно констатирани при сегашния план за вземане на проби от граничния контрол. Установяването на *Salmonella* представлява почти половината от регистрираните случаи на RASFF, засягащи фуражните суровини – 103 нотификации за периода 01.01 - 31.12.2011г. Те се отнасят най-вече за рибно брашно, месокостно брашно, соев шрот и слънчогледов шрот. Най-висок риск на база получените нотификации се установява за суровини с произход Аржентина, Чили, Мароко, Индия и други. Вносът на такива суровини от Чили е също така рисков и по отношение на наличието на *Enterobacteriaceae* – при 10 от общо 17 получени сигнала за периода 01.01 - 31.12.2011г. Големият брой нотификации свързани със *Salmonella* показват

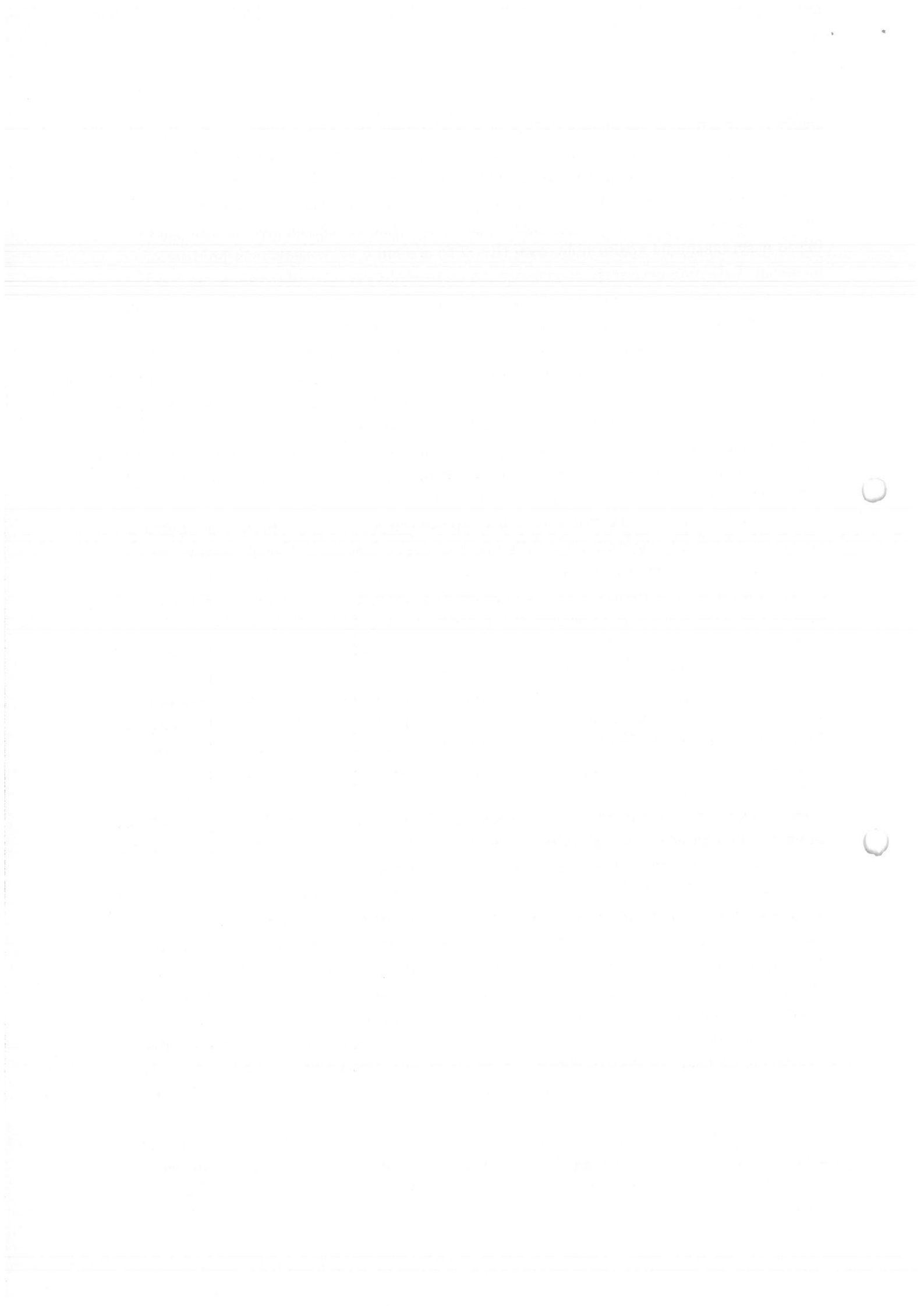
необходимостта от по-стриктен контрол с по-голяма честота на вземането на проби при внос на такива фуражни суровини особено от посочените рискови държави.

С произход от Малайзия в България са внесени фуражни суровини (дестилирани мастни киселини и суха палмова мазнина), които са анализирани за диоксини и тежки метали. За тази страна са постъпили общо 4 сигнала за нарушения по системата за бързо известяване на храни и фуражи (RASFF) всички с несъответствия по отношение на арсен в палмов експелер. В тази връзка се препоръчва при изготвянето на плана за вземане на проби от фуражни суровини при внос от Малайзия да бъде анализирано съдържанието на арсен. Арсен е установяван и при фуражни суровини внос от Бразилия, както и при храни за домашни любимци от Тайланд. В RASFF има данни и за нарушения свързани със завишени нива от диоксини в палмови мастни киселини, което определя необходимостта от анализирането им при внос на такива суровини. Общия брой на сигналите свързани с наличие на диоксини във фуражни суровини е 13, като по отношение на трети страни са констатирани случаи от Естония, Мавритания, Бразилия и Египет. Фуражни суровини от фъстъци са рискови по отношение на афлатоксини най-вече при внос от Индия, но също и при внос от Аржентина и Египет.

От категорията **фуражни добавки и премикси** най – голям внос в България се осъществява на аминокиселини от страните САЩ (метионин), Китай (холин, лизин, треонин), Турция (лизин), Индонезия (лизин) и Корея (треонин). Те са анализирани съответно за тежки метали, като получените резултати за всички проби са отрицателни. Значително количество са и внесените в страната премикси от фуражни добавки с произход от САЩ и Турция. Въз основа на предприетите действия и липсата на нарушения в световен мащаб считаме, че риска от замърсяване с тежки метали е нисък при внос на продукти от тези страни. За такива продукти са докладвани посредством системата RASFF случаи, като например отсъствие на холин хлорид в премикс от Китай, на L-лизин от Бразилия, което определя необходимостта съответствието на съдържанието да бъде проверявано. Определен брой нотификации, отнасящи се за премикси са получени за продукти с произход Китай, Перу и Хонг Конг. Те са свързани с наличието на хлорамфеникол, живак, диоксини и *Salmonella*. Диоксини са установявани най-вече в меден сулфат (с произход Перу, Израел).

В категория **комбинирани фуражи** най – голям внос има по отношение на храни за домашни любимци от Сърбия. Проби от съответните пратки в България са анализирани за *Salmonella*, като резултатите от изпитването са отрицателни. Внос на храни за домашни любимци, има и от САЩ, Канада и Турция, които също са анализирани за *Salmonella*, и не са констатирани несъответствия. Въз основа на предприетите действия и липсата на нарушения по данните на RASFF, може да се приеме, че риска е минимален по отношение на анализирани показатели при внос от тези страни. Най-общо въз основа на данните от RASFF може да се заключи, че храните за домашни са рискови по отношение на афлатоксини (при храни за птици с произход Индия), *Salmonella* (продукти от Китай, Тайланд, Индия) и арсен (при произход от Мексико и Тайланд).

За периода 01.01 - 31.12.2011г. в системата RASFF са докладвани малък брой нарушения за фуражи от Турция (4 нотификации), което определя риска при внесените фуражи като нисък по отношение на евентуални несъответствия. Въпреки това, тъй

като България е външна граница на ЕС и граничеща с Турция страна, изготвения план по пробовземането е необходимо да бъде съобразен с този факт.

Прави впечатление, че няма извършени анализи на зърнени суровини и храни за домашни любимци за тежки метали при внос от трети страни, които са заложи в плана. Няма и извършвани анализи на фосфоорганични пестициди при зърнените суровини и комбинирани фуражи. Това генерира известна несигурност за състоянието им по отношение на тези показатели в съответните категории. Съобразно заложените в плана принципи на пробовземане според мястото на произход на фуражите и сравнително малкия брой на пратките, които се внасят считаме, че извършените проверки и анализи са адекватни и пропорционални за този внос.

За периода 01.01.2011 - 31.12.2011г. са констатирани 8 несъответствия при вноса на фуражи от трети страни в България, които са съответно от Китай (3 случая), Турция (2 случая), Перу (1 случай), Индия (1) и Ирак (1). В пет от посочените случаи се касае за нарушения свързани със съпътстващата документация на пратките. Няма регистрирани несъответствия за наличието на замърсители при вноса на фуражи от трети страни. Това поражда известно съмнение за недостатъчен брой извършени проверки за съответствие по отношение на наличието на замърсители във фуражите и фуражните суровини, но също така може да бъде и следствие от сравнително ограничения внос който се осъществява.

Заклучения и препоръки

На база нотификациите от системата RASFF и съобразно изискванията на Регламент (ЕО) № 669/2009 по отношение на вноса на фуражи е препоръчително да се осъществява засилен официален контрол на граничния пункт с оглед нивата на афлатоксини при фуражните суровини (от лешници) от Азербайджан и фуражните суровини (от фъстъци) от Бразилия и Южна Африка с честота на извършваните проверки в рамките на 10% от всички внасяни пратки. Съобразно изискванията на Регламент (ЕО) № 669/2009, засилен контрол следва да се прилага и при внос на фуражи (от фъстъци) с произход Гана (50 % от всички пратки) и Индия (20 % от всички пратки). Прегледът на сигналите постъпили посредством системата за бързо известяване за храни и фуражи (RASFF) дава основание за по-голяма честота на провежданите проверки за замърсяване с афлатоксини при внос на фуражи и фуражни суровини от Индия.

Украйна е била често нотифицирана посредством RASFF за наличие на мухъл и на *Salmonella* във фуражни суровини, поради което са препоръчителни по-чести проверки на пратките от тази страна по тези показатели.

Установяването на *Salmonella* представлява почти половината от регистрираните случаи на RASFF, засягащи фуражните суровини (основно при рибно брашно, месокостно брашно, соев шрот и слънчогледов шрот) за периода 01.01 - 31.12.2011г. Това определя необходимостта от по-чести проверки на пратките по този показател особено на тези с произход Аржентина, Чили, Мароко, Индия и Перу.

Фуражни добавки и премикси от Индия, съгласно Регламент (ЕО) № 669/2009, следва да се проверяват с по-голяма честота – 10% от внасяните пратки, за съдържание на кадмий и олово.

С оглед установяването на нотификации за наличие на забранена субстанция хлорамфеникол е необходимо да се осъществяват съответните проверки при внос на премикси с произход Китай.

Необходима е по-голяма честота на проверките за съдържание на арсен в храни за домашни любимци с произход Тайланд, а също и при фуражни суровини от Малайзия и Бразилия.

С уважение,

ДОЦ. Д-Р БОЙКО ЛИКОВ
ДИРЕКТОР НА ЦОР

